

Tomasz Ekert

Wizytator ds. ewaluacji

Kuratorium Oświaty w Gdańsku

Sprawozdanie z wizyty studyjnej wizytatorów ds. ewaluacji w ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły, etap III”. Walia (Swansea) w dniach od 6 do 13 listopada 2011r.

Celem wizyty było poznanie tamtejszego systemu edukacji i nadzoru pedagogicznego oraz porównanie go z polskim systemem.

W ramach wizyty odbyły się spotkania z przedstawicielami samorządowych i szkolnych władz oświatowych, walijskiego nadzoru pedagogicznego, szkół podstawowych i średnich, wyższej uczelni oraz instytucji współpracujących z walijską oświatą.

Były to:

1. Szkoła Katolicka – BISHOP VAUGHAN RC COMP SCHOOL,
2. 4 Szkoły Podstawowe Primary School w Swansea i okolicy,
3. Szkoła Średnia Morriston Comprehensive School,
4. ESTYN, czyli Jej Wysokości Inspektorat Edukacji i Przygotowań w Walii.
5. Regionalne Partnerstwo Ucznia się (inaczej: kształcenia i edukacji) – RLP,
6. Swansea Metropolitan University,
7. Centrum Edukacji Bryn House - spotkanie podsumowujące z Alison Jenner – opiekunem grupy polskiej ze strony walijskiej.

Swansea jest stolicą jednego z 22 regionów Walii. Liczy około 230 tys. mieszkańców. Kiedyś ważny ośrodek przemysłowy i port. Rozwijał się głównie dzięki takim surowcom jak węgiel kamienny, rudy miedzi i żelaza. Obecnie jest prężnym ośrodkiem usługowym, głównie rozwija się turystyka i edukacja. Departament Samorządu ds. Edukacji w regionie Swansea, odpowiedzialny jest za:

- nadzorowanie 84 szkół podstawowych (od 3 do 11 roku życia)
- 15 szkół średnich (od 12 do 16 roku życia).

W związku z niskimi wynikami nauczania w szkołach walijskich, w oświacie walijskiej funkcjonuje system wsparcia i interwencji, opracowany przez departament, oparty na pracy liderów systemowych, którymi głównie są dyrektorzy najlepszych szkół w regionie.

Główne elementy cyklu edukacyjnego w Walii:

- ośrodki edukacyjne - uczęszczają dzieci do lat 3 (przypominają polskie żłobki).
- dzieci 3 i 4 letnie uczęszczają do oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych.
- przedszkola nie są obowiązkowe, ale każdy z rodziców ma prawo zapisać dziecko, które ukończyło 3 lata, pobyt dziecka w przedszkolu może trwać pół dnia,

Primary school (Szkoła Podstawowa)

- po ukończeniu 5 roku życia, nauka w szkole jest obowiązkowa w tzw. klasie wstępnej.
- nauka dzieci 6 i 7 letnich - pierwszy etap kluczowy,
- od 8 do 11 roku życia trwa drugi etap kluczowy,
- na zakończenie obu etapów sprawdzany jest poziom wiedzy i umiejętności uczniów z wykorzystaniem testów przygotowanych przez firmę zewnętrzną.

Secondary school (Szkoła Średnia)

- od 12 lat do 16 lat – edukacja szkolna kończąca się egzaminem, do 16 roku życia trwa obowiązek szkolny,
- 16 -18 lat – etap przygotowawczy do studiów kończący się egzaminem na studia z wybranych przedmiotów; etap ten może się odbywać w szkole średniej lub w college.

Zaobserwowane szkoły są różnej wielkości, np. w Morryston Comprehensive School uczyło się 1200 uczniów w wieku od 11 do 18 lat, zatrudnionych było 64 nauczycieli.

W szkole Terrace Road Primary School uczyło się 230 uczniów, pracowało 10 nauczycieli wspomaganych przez 17 asystentów.

W ramach nadzoru pedagogicznego, w szkołach walijskich przeprowadzana jest raz na 6 lat inspekcja, zgodnie z opracowaną procedurą zakładającą m. in.:

- powiadomienie dyrektora szkoły o zamiarze przeprowadzenia inspekcji na 4 tygodnie przed jej rozpoczęciem,

- obowiązek przekazania przez szkołę jej dokumentów, w tym raportu z autoewaluacji, schematu organizacyjnego szkoły, planowania pracy i polityki szkoły,
- przekazanie dyrektorowi na 4 dni przed rozpoczęciem inspekcji tzw. komentarza przedinspekcyjnego, czyli dokumentu powstałego na bazie otrzymanych dokumentów szkolnych i określającego ścieżki badawcze w danej szkole.

Przebieg inspekcji i czas jej trwania określa odpowiednia procedura, zgodnie z którą:

- inspekcja trwa tydzień,
- liczba inspektorów jest zależna od wielkości szkoły i zakresu badań (od 7 do 15),
- w ostatnim dniu inspekcji przeprowadzane jest spotkanie inspektora ze starszą kadrą szkoły oraz reprezentantem Departamentu Edukacji samorządu lokalnego,
- po przeprowadzeniu części badawczej następuje opracowanie raportu i opublikowanie go na stronie internetowej.

Inspektorzy prowadząc inspekcję poszukują odpowiedzi na trzy pytania kluczowe (nawiązując do polskiego systemu nadzoru pedagogicznego, prowadzą badania w obrębie trzech głównych obszarów):

1. Jakie wyniki osiągają uczniowie?, czy osiągają standardy?, jaka jest atmosfera w szkole, jak radzą sobie dzieci? itp.
2. Jak przedstawiają się doświadczenia związane z uczeniem, stosowane metody, wsparcie uczniów, wskazówki do uczenia się? itp.,
3. Jak wygląda zarządzanie i przywództwo?

Cały proces inspekcji zmierza do ustalenia odpowiedzi na pytanie: „Jak dobrze znamy swoją szkołę?”

W trakcie inspekcji, inspektorzy otrzymują również, w formie dokumentacji, informacje o kontekście działania szkoły (liczba uczniów, nauczycieli, sprawowane przez nich funkcje, charakterystyka rejonu z którego pochodzą uczniowie). Dokumentacja obejmuje:

- kopię autoewaluacji,
- kopię planu rozwoju szkoły,
- szczegółowy plan lekcji w dniach inspekcji.

Przeprowadzona inspekcja kończy się opracowaniem i publikacją raportu, który obejmuje 3 części (obszary):

1. standardy, wyniki egzaminów, poziom wiedzy uczniów kończących szkołę,
2. jakość programów nauczania, jakość wsparcia dla dzieci,
3. jakość przywództwa i zarządzania w szkole.

Podstawowe cechy wyróżniające walijski system nadzoru pedagogicznego to:

1. Walijski Inspektorat (Estyn) – jest to ciało całkowicie niezależne od władz rządowych,
2. inspektorzy są mianowanymi przez Jej Królewską Mość (Królową), są pracownikami służby cywilnej ,
3. kolejni ministrowie do spraw oświaty rządu walijskiego, mają wgląd do wyników badań Estyn i w opracowaniu polityki oświatowej korzystają z wcześniej opracowanych raportów rocznych,
4. inspekcji podlegają także lokalne władze samorządowe, pod których opieką znajdują się ewaluowane szkoły,
5. W przypadku złych wyników przedstawionych w raportach po inspekcji, minister może podjąć decyzję o wprowadzeniu wskazanego przez siebie komisarza, który będzie zarządzał oświatą w tym samorządzie.

Wyniki ewaluacji kończące się raportem określane są w 4 stopniowej skali:

- **Wspaniale** - dużo mocnych stron i przykłady dobrych praktyk;
- **Dobrze** – dużo mocnych stron, brak ważnych obszarów do naprawy;
- **Wystarczająco** – więcej mocnych niż słabych stron;
- **Niezadawalająco** – więcej obszarów do poprawy niż mocnych stron.

W trakcie wizyty studyjnej zapoznaliśmy się z pracą instytucji noszącej nazwę Regionalnego Partnerstwa Ucznia się – RLP). Instytucja działa na terenie Walii od 2007 roku i zatrudnia 10 osób. Jest jedyną tego typu placówką, nie tylko na terenie Walii, ale i Wielkiej Brytanii.

Placówka ta szczególny nacisk kładzie na różnorodność wspólnych działań mających miejsce w regionie, której głównymi zadaniami są:

- odpowiadanie na zmieniające się potrzeby rynku pracy,
- zapewnienie dostępu do oferty szkoleń na bardzo wysokim poziomie,

- opracowywanie progresywnych ścieżek rozwoju,
- sprawdzanie adekwatności szkoleń do oczekiwań pracodawców,
- współpraca z pracodawcami,
- przekazywanie informacji na temat rynku pracy,
- dzielenie się informacjami w celu poprawy jakości uczenia się, pozyskiwania funduszy unijnych i jak najlepszego wykorzystania ich dla regionu,
 - upowszechnianie dobrych praktyk,
 - współpraca z rządem walijskim.

Wyjazd studyjny do Walii, dał możliwość porównania naszego systemu edukacji i nadzoru pedagogicznego z systemem występującym w jednym z krajów Unii Europejskiej. Za cenne w tamtym systemie uznałbym:

- niezależny nadzór pedagogiczny prowadzony przez profesjonalną instytucję Estyn– brak wpływów politycznych związanych z powołaniem inspektorów,
- prowadzenie ewaluacji głównie w oparciu o opracowaną przez szkołę autoewaluację.

Opracował: Tomasz Ekert